

UVOD:.

Pri otroški igri je zelo pomembna medsebojna komunikacija med otroci, z igro se tudi učijo. Igra je nekaj naravnega a je hkrati tudi nekaj resnega. Starši morajo otroku zagotoviti prostor in čas za igro ter seveda (so)igralce.. Skozi igro poteka pri otrocih psihomotoričen, intelektualni, socialni, čustven in moralni razvoj. Skozi igro poteka tudi naravno učenje, saj je otrok radoveden, vse se mu zdi zabavno, zato se tudi več nauči. Domišljija pogosto naredi svoje, saj znajo vse obrniti na igro. Pomembno je, da jim je dovoljeno, da sami nadzirajo situacijo. Način, kako se igrajo, odraža, kako razmišljajo, odslkava se stopnja mišljenja. Skozi igro pridobijo sposobnosti, naučijo se, da lahko nekaj naredijo, da nekaj zmorejo, pridobivajo pa tudi na samopodobi in znanju. Nobeden pa se ne uči na enak način. Prvih osem let otrokovega življenja je najpomembnejših, saj skozi igro rastejo možgani, sinaptične povezave se povečujejo. Preko igre se otroci tudi začnejo spraševati, kaj bodo, ko bodo veliki. Postavljajo se v različne vloge. Kadar se postavijo v vloge starejših si lahko izmišljujejo in spreminjajo pravila.

Poznamo več ravni oz. vrst iger. V razvoju se najprej pojavi funkcijska igra, ki je najpreprostejša vrsta igre. Tukaj gre za raziskovanje in manipulacijo s predmeti, na primer prijemanje reči, vtikanje, metanje, vstavljanje, odpiranje, zapiranje itd. Otrok v tej igri preizkuša svoje razvijajoče se gibalne in zaznavne funkcije, prevladujoča pa je v prvem letu otrokovega življenja.

V drugem letu otrokove starosti se začnejo malčki vključevati v ustvarjalno igro. Tukaj otrok povezuje in sestavlja posamezne prvine igrače v konstrukcijo. Tukaj gre za pisanje, risanje, oblikovanje, pripovedovanje, gradnjo... Z razvojem otroka postaja ta vrsta igre vse pogostejša, pa tudi kompleksnejša in celovitejša. Ta vrsta igre spodbuja razvoj ustvarjalnosti, razumevanja prostorskih odnosov, odkrivanja vzročno – posledičnih odnosov, ohranjanje pozornosti ter sledenja nameri in pomenu, saj mora otrok ves čas razmišljati, kaj sploh namerava zgraditi.

Pri simbolni igri otrok predstavlja neko dejanje, predmet, osebo ali pojav iz stvarnega ali domišljjskega sveta. Simbolna igra spodbuja zgodnji spoznavni razvoj, saj otrok v njej pripisuje in preoblikuje pomen predmetom in dejanjem, uri že pridobljene simbolne sheme in tako utrjuje predstave ter prenaša simbolni potencial v nove situacije.

Otroci v simbolni igri pogosto potrebujejo tiste igrače, ki jih v resnici nimajo, zato si jih ustvarijo iz drugih igrač ali manj strukturiranih materialov. V celotnem obdobju otroštva je značilna vedno pogostejša uporaba nizko strukturiranega in manj realističnega materiala. Ta je lahko zamenjava za zelo različne predmete ali osebe, ki jih želi vključiti v svojo igro. Otrokove sposobnosti predstavljanja so vedno bolj razvite, zato se v igri vedno bolj oddaljujejo od igrač, ki so zaznavno podobne realnim predmetom, realistični izgled igrač postaja vedno manj pomemben.

Dojemalna igra odraža otrokovo razumevanje odnosov med predmeti in ljudmi ter odnosov med pomeni in simboli. V to vrsto igre lahko uvrstimo poslušanje, opazovanje, posnemanje, branje, obiskovanje kina... Otrok tukaj pridobiva spoznanja, ki jih povezuje z že pridobljenimi informacijami.

Igra s pravili se začne pojavljati v tretjem letu malčkovega življenja, sprva v kratkih, enostavnih epizodah in zlasti v interakciji s kompetentnejšim partnerjem. Pri tej vrsti igre otrok sprejme vnaprej postavljena pravila in se po njih ravna.

M. Parten (1932) razlikuje vrsto igre glede na stopnjo otrokove socialne vključenosti. Loči 6 vrst. Kadar je otrok pristoten v neki igralni situaciji a se ne igra, ampak opazuje karkoli drugega, govorimo o igri brez udeležbe. Opazovalna igra se pojavi, kadar otrok opazuje igro drugih otrok, z njimi morda komunicira, vendar se sam ne vključi aktivno. Pri samostojni igri se otrok sam igra z igračami, ki so različne od igrač drugih otrok. Drugi niso vključeni v njegovo igro. Vzporedna igra se nanaša na otrokovo samostojno igro, ki poteka v bližini drugih otrok, igrajo se z enakimi igračami, toda otroci ne vplivajo drug na drugega. Pri asociativni igri se otrok igra z drugimi otroki, z njimi se pogovarja o igri, posojajo si igrače, posnemajo drug drugega, njihova igra je podobna, vendar pa si ne razdelijo dela in se ne organizirajo z namenom doseganja skupnega cilja.

M. Zupančič (1999) dodaja navedenim kategorijam še dve. Prva je kontaktna igra, o kateri govorimo, kadar skuša otrok preko igrač ali igralne dejavnosti pritegniti pozornost ali vzpostaviti stik z drugo osebo, pri čemer otrok želi predvsem vzpostaviti medsebojno interakcijo, ne pa same igre. Druga je opazovalna igra z vključitvijo. Tukaj je značilno, da otrok sprva le opazuje igro drugih, nato pa se še sam dejavno vključi v njihovo igro. Včasih se to zgodi na lastno pobudo, drugič pa na pobudo drugega.

Od **rojstva do osemnajstega** meseca otroci preko vida, sluha, dotika in vonja spoznavajo svet in se učijo o njem. Dojenčki nosijo igrače v usta in segajo po predmetih ter tako usklajujejo vid z gibi. Učijo se uporabljati mišice in pridobivajo vedno večji nadzor nad telesom.

Spoznavajo lastnosti predmetov in kaj lahko z njimi počnejo. Od **osemnajstega meseca do tretjega leta** otroci skozi igro razvijajo svoje motorične spretnosti, ko tečejo, skačejo, plešejo. Zanima jih, kako stvari delujejo, zato radi razstavljajo predmete. Radi se igrajo blizu svojih vrstnikov, vendar še ne prevladuje igra skupaj z vrstniki. Od **tretjega do šestega leta** se jim izboljša spomin. Vedno več se igrajo s svojimi vrstniki, tako pa se učijo socialnih pravil, sodelovanja in deljenja. Od **šestega do devetega leta** se jim že poveča obseg pozornosti. Vedno več se igrajo igre s pravili. Naučijo se, zakaj je potrebno pravila spoštovati. Več se igrajo z vrstniki istega spola. Dečki in deklice se igrajo različno. Dečki imajo raje igre prerivanja v večjih skupinah, medtem, ko se deklice raje igrajo mirnejše igre s še eno deklico.

NAMEN:

Seznanitev s sistematičnim opazovanjem kot znanstveno metodo preučevanja otroške igre in ugotavljanje vrste igre, ravni socialne vključenosti, simbolnih sredstev in govora, ki se je v opazovani situaciji pojavljal pri izbranem otroku..

OPAZOVANJE:

Opazovanje je potekalo v vrtcu Borisa Pečeta, Maribor.

Udeleženca: fantka, stara 4 leta(48mesecev), opazovanje je potekalo 20 min.

Pripomočki: sheme za opazovanje (6 ravni (vrst) igre, 8 ravni socialne igre, 4 vrste simbolnih sredstev), papir, pisalo

Postopek: Za opazovanje sem izbrala fantka, opazovala sem ju 20 min, pri tem je bila igra nekaj časa skupinska, včasih se jima je pridružil še tretji fantek. Dogodke, reakcije, igre sem si zapisala po opazovanju.

REZULTATU IN INTERPRETACIJA:

Kvalitativna analiza:

Fantka sta bila iz skupine otrok, starostne skupine 4-5 let. Opazovanje je potekalo 20 minut. Opazovala sem ju v igralnici, kjer sta bila sama. Na voljo sta imela lesen avtomobil, fotelje, lego kocke.

ANEKDOTSKI OPIS:

Sprva sta se igrala z lego kockami, in sicer 2 minuti. Po dveh minutah si je eden naredil šotor iz foteljev. Igra se je nadaljevala v šotoru. Skrivala sta se pred čarovnico. Mlin, ki sta ga sestavila iz lego kock enega spomni na helikopter (propeler) zato si premislita in rečeta, da sta v helikopterju. Pridruži se še tretji fantek (starost: 60 mesecev). Vzgojiteljici, ki pride mimo pripovedujejo, da bodo s helikopterjem poleteli na morje. Eden zapusti igro in gre v leseni avto, ter ga vozi. Vodilno vlogo ima fantek, ki je postavil helikopter. Igra s helikopterjem se zaključi po petih minutah. Iz foteljev postavijo stolp in se skrivajo pred namišljenimi pošastmi. Eden se medtem skriva v avtu. Kmalu je igra prekinjena. Eden si na glavo da slušalkam podobno stvar in se pretvarja, da je pilot. Teče po igralnici in se pretvarja da leti. V roki ima kocke sestavljene v obliki pištole in se dela, da strelja.

INTERPRETACIJA:

Vrste igre so bile: sestavljanje lego kock, skrivanje v namišljenem šotoru, vožnja s helikopterjem, skrivanje pred pošastjo.

Igra z lego kockami je konstrukcijska igra, vse ostale pa so simbolne.

Čustvena klima: otroka sta se lepo razumela, vzdušje je bilo prijetno. Zelo lepo sta sodelovala in si posojala stvari. Do kreganja je prišlo le v primerih, ko se je igri pridružil še tretji, verjetno zato ker je poskušal imeti vodilno vlogo in je poskušal postavljati pravila. Fantka sta ga zato hitro izločila iz igre.

ZAKLJUČEK: Opazovanje otrok mi je bilo v veselje, saj sem se zelo zabavala. Pri opazovanju se lahko veliko naučimo o otrocih. Mislim, da je do nesporazumov s tretjim fantkom prišlo, ker je hotel imeti vodilno vlogo in sicer ker je 1 leto starejši od njiju.

LITERATURA:

Kavčič, T. (2009). Igra dojenčka in malčka. In L. Marjanovič Umek, & M. Zupančič (Ur.), Razvojna psihologija (str. 278-289). Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni inštitut Filozofske fakultete.

